

PIÇ ROMANINDA YABANCILAŞMA VE TEKINSİZ İLİŞKİLER DÜZENİ İÇİNDE MARJİNALLEŞEN BİREY

Asiland Sinan KAHRAMAN *

Atf: Kahraman, Asiland Sinan. "Piç Romanında Yabancılaşma ve Tekinsiz İlişkiler Düzeni İçinde Marjinalleşen Birey", *Sosyologca*, Sayı 31 (2026), s. 187-192.

ÖZ: Bu çalışmada Hakan Günday'ın Piç romanında tekinsiz ilişkiler düzeni ve bireyin marjinalleşmesi ele alınacaktır. Modern toplum, bireye aidiyet, güvenlik ve anlam sunan bir yapı olarak düşünülse de, aynı zamanda yalnızlaşma, dışlanma ve yabancılaşma süreçlerini de üretmektedir. Günümüzde düzenin marjinalleşmesiyle tekinsiz ilişkiler ve bireyin marjinalliği düzenin bir özelliğine dönüşmektedir. Bu çalışmada bu sorun düzenin yabancılaşması ile birlikte tartışma konusu haline getirilecektir. Toplumsal ilişkilerin giderek kırılganlaştığı, bireylerin birbirleriyle kurdukları bağların yüzeyselleştiği ve güven duygusunun aşınıp değer yitimine uğradığı bir sosyal düzende, bireyin toplum içindeki konumu da silikleşmekte ve belirsizleşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Piç Romanı, Yabancılaşma, Tekinsizlik, Marjinalleşme, Nihilizm.

Alienation and the Individual Marginalized Within the Order of Uncanny Relationships in the Novel Piç

ABSTRACT: This study will examine the unsettling relationships and the marginalization of the individual in Hakan Günday's novel *Piç* (The Bastard). While modern society is often considered a structure offering belonging, security, and meaning to the individual, it also produces processes of loneliness, exclusion, and alienation. Today, with the marginalization of the established order, unsettling relationships and the marginalization of the individual become a characteristic of that order. This study will discuss this issue in conjunction with the alienation inherent in the established order. In a social order where social relationships are becoming increasingly fragile, the bonds individuals form with each other are becoming superficial, and trust is eroding and values are being lost, the individual's position within society is also becoming blurred and uncertain.

Keywords: The Bastard Novel, Alienation, Uncanniness, Marginalization, Nihilism.

Makale Türü : Görüş Yazısı

Geliş Tarihi : 21.05.2026

Kabul Tarihi : 24.06.2026

* asilandsinan@gmail.com, ORCID:0009-0009-0583-5318.

Giriş Yerine

Bu çalışmada Hakan Günday'ın Piç romanında tekinsiz ilişkiler düzeni ve bireyin marjinalleşmesi ele alınacaktır. Modern toplum, bireye aidiyet, güvenlik ve anlam sunan bir yapı olarak düşünülse de, aynı zamanda yalnızlaşma, dışlanma ve yabancılaşma süreçlerini de üretmektedir. Günümüzde düzenin marjinalleşmesiyle tekinsiz ilişkiler ve bireyin marjinalliği düzenin bir özelliğine dönüşmektedir. Bu çalışmada bu sorun düzenin yabancılaşması ile birlikte tartışma konusu haline getirilecektir. Toplumsal ilişkilerin giderek kırılanlaştığı, bireylerin birbirleriyle kurdukları bağların yüzeyselleştiği ve güven duygusunun aşınıp değer yitimine uğradığı bir sosyal düzende, bireyin toplum içindeki konumu da silikleşmekte ve belirsizleşmektedir. Bu durum, bireyin yalnızca diğer insanlara değil, içinde yaşadığı toplumsal düzene, yabancılaşma kavramının önemli ayaklarından olan kendi emeğine ve sonuç olarak da kendi varoluşuna da yabancılaşmasına neden olmaktadır.

Edebiyatın, yalnızca bireysel hikâyelerin anlatıldığı bir alan değil; aynı zamanda toplumsal yapıların, erk ilişkilerinin ve kültürel normların görünür kılındığı bir temsil alanı olduğu aşıkardır. Bu bağlamda Piç romanı da, bireyin toplum içindeki konumlanışını, aidiyet ilişkilerini ve dışlanma süreçlerini anlamak için önemli bir zemin sunar. Roman bu açıdan değerlendirildiğinde, modern/toplumsal düzenin birey üzerinde yarattığı ön kabul koşullarına karşılık, bireylerin geliştirdikleri yaşadıkları yabancılaşmayı farklı katmandan ilişki ağlarında gözler önüne serer.

Yabancılaşma ve "Piç"

Modern topluma yönelik eleştirilerin merkezinde yer alan kavramlardan birisi olan yabancılaşma Karl Marx'tan günümüze uzanan tartışmalarla, bireyin toplumsal yapılar karşısındaki güçsüzlüğünü ve kendi yaşamı üzerindeki denetimini kaybetmesini farklı biçimlerde açıklamıştır. Bununla birlikte yabancılaşma yalnızca ekonomik ilişkilerle sınırlı değildir; gündelik yaşam pratiklerinde, kişilerarası ilişkilerde ve bireyin kendisini algılama biçimlerinde de görünür hâle gelmektedir. Bu noktada tekinsizlik kavramı önem kazanmaktadır. Bireyin içinde yaşadığı dünyayı tanıdık bulmasına rağmen ona ait hissedememesi, toplumsal ilişkilerin güven üretmek yerine huzursuzluk üretmesi, modern yaşamın temel çelişkilerinden birini oluşturmaktadır.

Piç romanı, bu çelişkilerin görünür kılındığı önemli alanlardan biridir. Toplumsal düzenin ürettiği yabancılaşma biçimlerini ve bireyin bu düzen içerisindeki kırılan ve pasif agresif konumunu çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Roman boyunca karakterler, kendilerini merkeze taşıyacak toplumsal bağlardan yoksun kalırken; tekinsiz ilişkiler ağı içerisinde marjinal alanlara sürüklenmektedir. Ancak dikkat çekici olan, bu marjinalleşmenin bireysel tercihlerden çok toplumsal düzenin işleyiş biçimiyle ilişkili olmasıdır.

Bu çalışma, Piç romanını yabancılaşma, tekinsizlik ve merkez-marj ilişkisi ekseninde ele almayı amaçlamaktadır. 'Karakterler merkezin dışına itildikleri için mi o şekilde konumlanmakta yoksa o şekilde konumlandığı için mi dışlanmaktadır' sorusu' tüm metin boyunca süregelen ve yer yer farklı cevapların alındığı bir soru olarak durmaktadır. Bunun yanısıra, görünürde işleyen fakat içeriden çözülmüş bir toplumsal düzen yer almaktadır. Bu düzen içinde bireyler arasındaki ilişkiler giderek güven kaybına uğramış, tanıdık olan unsurlar bile tekinsiz bir nitelik kazanmıştır. Bu doğrultuda piç romanı, modern toplumsal ilişkilerin yarattığı çıkışsızlığı görünür kılan bir metin olarak değerlendirilecektir.

Piç romanındaki tüm ana karakterler nihilist, mizantrop ve yer yer kinist özelliklere bağdaştırılması mümkün özelliklere sahiptir fakat ne Nietzsche'nin bakış açısındaki gibi nihilizmi aşılması gereken bir olumsuzluk olarak görme tutumları vardır ne de tam anlamıyla düşünsel bir zemini olan mizantropolar değillerdir. Aşılması gereken nihilizmde

takılı kalma sebepleri, Nietzsche'nin yer yer Pasif Nihilizm'inde yer yer ise Aktif Nihilizm'inde konumlandıklarını gösteren davranış ve ifadeleridir. Piç karakterleri yaşamın kendiliğinden bir anlamı veya değeri olmadığını kabul edip, bu durum karşısında pes etme, eylemsizlik ve boyun eğme halindedir. Bu yönleri onları pasif nihilizm tuzağın da göstermektedir. Hiçbir motivasyonları yoktur ve değer üretmezler ancak mevcut hiyerarşiye de itaat etmemektedirler. Bu yönleriyle de Aktif Nihilizm'le bağdaşmaktadırlar. Karakterlerin bu ikirciliğini ve tüm metne hâkim olan marjinalleşmelerini daha temel noktalardan ele almakta fayda vardır. Bu doğrultuda üç temel yaklaşımda almakta fayda var: yabancılaşma, tekinsizlik ve merkez-marjin ilişkisi.

Marx'a göre yabancılaşma, kapitalist sistemde işçinin ürettiği ürüne, üretim sürecine, diğer insanlara ve sonunda kendi özüne yabancı hale gelmesidir. Bu yabancılaşma süreci, bireyin toplumsal ilişkilerden kopması ve kendisini ait hissettiği bir bütünlüğün ortadan kalkmasıyla sonuçlanır. "Bireylerin bütün varoluş koşulları, belirlenmeleri ve sınırlamaları en basit iki biçim içinde erimiştir: Özel mülkiyet ve emek. Paranın işe karışmasıyla ilişkinin her biçimi ve ilişkinin bizzat kendisi, bireyler için olması da, olmaması da mümkün şeyler olmaktadır. Demek ki, daha önceki ilişkilerin, bireylerin, birey olarak, aralarındaki ilişkiler değil, ancak, belirli koşullar içinde yaşayan bireylerin ilişkileri olması, paranın kendi niteliğindedir."¹ Piç romanı bağlamında yabancılaşma kavramı birincil olarak ekonomik bir bağlamda değildir. Sosyal bir kopuş durumunu ekonomik uzantısı takip eder. Karakterlerin girdikleri diyaloglarda ise gündelik pratiklerine dair basit ekonomik sorulardan karakterlerin ne denli sistemden dışarıda olduklarını ve yabancılaşmışlıklarının izini sürmek mümkündür. Bunu romandaki diyaloglarda görmek mümkündür.

"Peki nasıl geçiniyorsun?" Kar titremeye, yer kaymaya başladı ve nefesler tutuldu. "Satıyorum. "Neyi?", "Her şeyimi. Çığ düştü ve nefesler verildi. "Nasıl her şeyini?" Tonlarca karın altında kalmış Zeynep yardım istiyordu. "Bugüne kadar ailemin bana verdiği her şeyi. Ayakkabılarımı, gitarlarımı, televizyonumu, kitaplarımı, her şeyi." Ama kar, çığlığının duyulmasına izin vermiyordu. Zeynep gözlerini olabildiğince açarak bir kez daha denedi: "Peki, satacak bir şeyin kalmayınca ne yapacaksın?" "Güzel bir soru... Çok güzel. "Tonlarca kar eridi, nehirlerle bulaştı. Zeynep yükseldi ve çığın altından sağ çıktı. Nehrin suları buharlaşıp birbirine karıştı. Hakan kayboldu. "Bilmiyorum. O gün geldiğinde ne yapacağımı bilmiyorum."²

Karakterlerin yapısına karşılık gelen bir diğer kavramsa Sigmund Freud'un "tekensizlik" kavramıdır. Tanıdık olanın yabancı ve rahatsız edici bir forma dönüşmesini açıklar. Bu durum, bireyin güvenli alan olarak algıladığı yapılar içinde bile sürekli bir huzursuzluk hissi yaşamasına yol açar. Romandaki ilişkiler ağı, bu anlamda tekensizliğin temel örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. "Nitekim piçlerin 'olmayan' iş arkadaşları ile yenecek bir yemektense böbrek taşı düşürmeyi tercih edeceklerinin iç ses yoluyla söylenmesi, ne denli bir yabancılık halinde olduklarını gösterir."³ Merkez-marjin ilişkisi, toplumsal normların kimleri "içeride", kimleri "dışarıda" bıraktığını açıklayan sosyolojik bir çerçeve sunar. Karakterlerin soyutlandıkları konumu çok somut sınırlarla çizmiş olması, okuyucuya normatif olmayanın temsiliyle, normların dışında kalan, dışlanan ya da görünmez kılınan alanları gösterirken tam zıt kutbu da net çizgilerle gösterir. Bu kuramsal çerçeve, romanın toplumsal düzeni nasıl problematize ettiğini anlamak için temel bir zemin oluşturmaktadır.

Düzenin Yabancılaşması

¹ Karl Marx, *Yabancılaşma* (3.baskı). Ankara: Sol Yayınları, 2007, s.103.

² Hakan Günday, *Piç* (26. baskı). İstanbul: Doğan Kitap, 2015, s.78.

³ Hakan Günday, *Piç*, s.44.

Piç romanında karakterler toplumsal düzenin dışında konumlansa da asgari düzeyde bir sosyal ilişkiler ağına sahip oldukları görülür. Tam olmasa da işleyen toplumsal fonksiyonları vardır. Karakterler bu doğrultuda günlük yaşamlarını sürdürse de, benlikleri bütünüyle toplumsal düzende belirli bir karşılığa gelmekten çok uzaktır. Bu durumda düzenin ve bireyin yabancılaşmasına yol açar.

“İşçiler gördüler. Yanlarından, önlerinden, arkalarından geçen. Düşük yüzlü insanlar. Kamburları yüzünden başları ters dönmüş baykuşlara benzeyen insanlar. Acelesi olanlara yol verdiler. Kimsenin işine geç kalmasını istemediler. Aynı kaldırımda yürüdükleri insanların aksine hiçbir sosyal güvenceleri yoktu çünkü ne SSK, ne Bağ-Kur, ne Emekli Sandığı ne de özel bir sağlık sigortası firmasının ilgi alanına giriyorlardı. Hastalandıklarında satın alacakları ilaçların yüzde seksenini devlet hiçbir zaman ödemeyecekti. Devlele ilişkileri, Tanrı'yla aralarında olana benziyordu. Devlet ya da örgütlü herhangi bir kurumla ilişkiye girmek bir piç için sadece utanç vericiydi. Devlet ve piçler farklı gezegenlerde farklı yönlere yürüyorlardı.”⁴

Karakterler kendi tercihlerinden dolayı dışlanmışlardır. Dışlandıkları için de tercihlerinde ısrarcı tutumlar sergilemişlerdir bu zıtlık da onları aynı kaldırımda yürüdükleri insanlarla hiçbir sosyo ekonomik ya da ideolojik düzlemde bir kesişim kümesine sokmamaktadır. Sadece sokakta bulunmalarından dolayı, camdan onları izleyen toplumun bir ferдинin polisi arayacaklarını düşünmeleri toplum ve karakterler arasındaki uçurumu ortaya koyar. Toplumsal ilişkiler mekanikleşmiş, insanlar arasındaki bağlar zayıflamış ve iletişim yüzeyselleşmiştir. Piçler de yabancılaştıkları bu düzende sadece defedilmesi gereken mekanik bir problemdir çünkü sistem için hiçbir rasyonel faydaları kalmamıştır. "Memur bey, biz ne yaptığımızı bilmiyoruz. Her şey çok iyi gidiyordu ama sonra birden kendimizi sokakta bulduk Yani yıllardır evlerde yaşadık ama ancak bu kadar dayanabildik. Şimdi buradayız. Hepimizin de gideceği yerler var ama zaten biz o yerlerden geliyoruz. Dolayısıyla geldiğimiz yerle gideceğimiz yer arasında sıkıştık.”⁵

Romanda hakim olan yabancılaşma görüldüğü üzere yalnızca bireylerin birbirine uzaklaşmasıyla sınırlı bir zıtlık değil, ekonomik koşullarla da organik şekilde duvarları çizilen bir ayırımıdır. Roman karakterleri, içinde buldukları düzeni anlamlandırmakta zorlanmakta ve bu düzen içinde kendilerine bir yer bulmak zaten istememektedirler Böylece yaşam, deneyimlenen bir bütünlük olmaktan çıkarak parçalı ve kopuk bir yapıya dönüşür. Düzenin yabancılaşması, aynı zamanda “normal” kavramının da içinin boşalmasına yol açar. Normal olan, artık güvenli ve istikrarlı bir alan değil; yalnızca tekrar eden ve sorgulanmayan bir davranışlar bütünü haline gelir. Bu durum, bireyin hem toplumsal yapıya hem de kendi varoluşuna karşı bir mesafe geliştirmesine neden olur.

Tekinsiz İlişkiler Ağı

Romanın belirgin unsurlarından bir diğeri de, ilişkiler ağının tekinsiz bir özellikte olmasıdır. Karakterler arasındaki ilişkiler, görünürde bir yakınlık barındırsa da bu yakınlık güven temelli değildir. Aksine, her ilişki potansiyel bir gerilim ve tehdit alanı olarak işlev görür. Piç’ler aynı konumda pasif nihilizmde bir ortak kümeye sahip gibi dursalar da aralarında farklı ve olumsuz dinamikler vardır. Tüm bunlarla birlikte, topluca hareket etmeleri onların kolektivist bir tutuma sahip olmalarından ileri gelmemektedir. Aslında eleştirdikleri sistemdeki gibi kendi mikro sistemlerinde de birbirlerini araçsallaştırdıkları kadar varlardır ve duygusal bir ilişki dinamiğine rastlamak güçtür. Bu mevcut durumun izi Barbaros karakterinin ‘Bugün benim doğum günüm.’ dediğinde diğer ‘piç’lerin umursamaması gibi küçük anlardan dahi gözlemlenebilir. Sözkonusu tekinsiz ilişkiler

⁴ Hakan Günday, *Piç*, s.44.

⁵ Hakan Günday, *Piç*, s.78.

bütünü, tanıdık olanın yabancılaşmasıyla ortaya çıkar. İnsan ilişkilerinde beklenen sıcaklık ve güven duygusu yerini belirsizlik ve şüpheye bırakır. Karakterler birbirlerine tamamen açılmak yerine sürekli bir mesafe korur; bu da ilişkilerin kırılabilir ve geçici bir nitelik kazanmasına yol açar. Onları bir arada tutan ilişkiler ağı duygusal bir nitelik taşımaz. Özellikle hikâye ilerledikçe tekinsiz birliktelikleri bir tür risk paylaşımı üzerinde varoluş sergiler. Yani insanlar birbirine bağlanmaz; birbirinin kırılabilirliğini ve karşılaştıkları tehditlere karşı yapay bir kolektivizmle adeta anlık diyebileceğimiz ittifaklar kurar. Bu yönüyle karakterler Loïc Wacquant'ın "ileri marjinallik" kavramı'nı da karşılar.

Piç romanında bireylerin toplumsal merkezde konumlanması, toplumsal sistemin, sabit ve erişilebilir bir alan olmasından ziyade, normatif bir ideoloji olarak işlev görmesinden dolayı mümkün değildir. Nitekim Hakan karakteri hariç hiçbir ana karakter eski normal eksenine dönemez. Hakan karakteri de bu eksene döneceği noktada zaten 'piç' değildir ve sistemin tüm değerleri ne onun için ne kadar buyurgan olursa olsun ön kabulde ailesine gitmiştir. Bir noktaya kadar Hakan da ve diğer tüm ana karakterler, bu normatif yapıya uyum sağlamadıkları ölçüde marjinal alanlara itilmektedirler. Ancak bu marjinalleşme tamamen bireysel bir tercih ya da tesadüf değildir. Uyum sağlamamaları bir tercih ve sonuç gibi dursa da bazen de kökten bir sebeptir. Roman boyunca bu ikili ilişki karakterlerde birbirlerini tetiklemelerinden mütevellit gözlemlenebilir. Bu nefretin kaynağında onlar gibi olamamak suyunun akıp akmadığınıysa kendisi dahil kimse bilmiyordu. Sadece Cenk bir tahterevalliydi ve dengeyle ilgilenmiyordu, o kadar. İlgilenenlerin de sadece çocuk parklarında yaşayabileceğini düşünüyordu. Gökdelenlere ya da kentteki orman evlerine benzeyen gösterişli çocuk parklarında. Âşık olduğu kadının onlardan biri olma olasılığı tabii ki yüksekti. Ama Cenk her zamanki gibi bunu önemsemedi.⁶ Bu ikili durumun neticesinde aslında karakterlerin sistemin dışında konumlanmak istemeseler de bulunacakları konumun sistemin dışı olacağı kaçınılmaz gözükmektedir.

Wacquant'ın sistemden ve toplumdan soyutlandırılmış bireylerin fiziksel olarak daha dış ve uç bölgelerde yaşamaya başlamasıyla bir öbek halini alması ve böylelikle dış olanın kendi içinde bütünleşerek bir iç yapı oluşturmasını öne sürmesi, ileri marjinallik kavramın mikro ölçekte temsilcilerinden biri olarak Piç'in karakterleri de örnek gösterilebilir. Hem genel toplumda hem de piç karakterlerinin bulunduğu mikro grupta ilişkiler bir bağlanma alanı olarak değil, bir kontrol ve belirsizlik alanı olarak sürmeye devam eder. Birbirine yakınlaştıkça daha fazla yabancılaşırlar bu durum da toplumla olan ilişkileri gibi birbirleriyle de olan ilişki ağlarındaki tekinsizliğin temel yapısını oluşturur. Normatif düzenin uzantısı halindeki sosyal bağlar, bireyi koruyan değil, onu sürekli tedirgin eden bir yapıya dönüşür. Karakterler, yabancılaşmış oldukları toplumun tekinsiz ilişkiler ağı içinde var olmaya çalışsalar da bu yapıyı dönüştürme gücüne sahip değildirler. Bu durum, yapısal bir çıkışsızlık üretir. Bireyler ya mevcut düzene uyum sağlamak zorunda kalır ya da bu düzen tarafından dışlanarak marjinal alanlara itilir. Her iki durumda da "sahici yaşam" olarak tanımlanabilecek bütünlüklü bir varoluş mümkün değildir. Bu nedenle roman, yalnızca dışlanmayı değil, aynı zamanda bu dışlanmanın kalıcı ve aşılmaz oluşunu da vurgular.

Sonuç

Piç Romanı, modern toplumsal düzenin birey üzerinde yarattığı yabancılaşmayı, tekinsizleşmiş ilişkiler ağı üzerinden görünür kılan bir metindir. Bu düzen içinde bireyler hem toplumsal merkezden uzaklaştırılmakta hem de marjinal alanlara itilerek görünmezleştirilmektedir. Çalışmada ortaya konulduğu üzere, yabancılaşma, tekinsizlik ve marjinalleşme süreçleri birbirini besleyen yapılar olarak işlev görmektedir; bu yapılar bireyin

⁶ Hakan Günday, *Piç*, s.58.

hem toplumsal hem de varoluşsal düzeyde bir çıkışsızlık deneyimlemesine yol açmaktadır. Bununla birlikte roman, marjinalleşmeyi yalnızca sistemin dışına düşme hâli olarak sunmaz. Aksine, “piç” olarak konumlanan karakterlerin, zaten yabancılaşmış ve tekinsiz ilişki ağlarıyla örülmüş bir toplumsal düzen içerisinde, sistem tarafından sürekli olarak ileri marjinalleşme süreçlerine sürüklendiğini göstermektedir. Böylece marjin, düzenin dışında kalan bir alan olmaktan çıkarak, düzenin yeniden üretildiği ve işlediği bir mekâna dönüşmektedir. Sonuç olarak Piç, sahici ve bütünlüklü bir yaşamın imkânsızlığını ilan eden bir anlatıdan ziyade, bu imkânsızlık duygusunun modern toplumsal düzen tarafından nasıl üretildiğini açığa çıkaran eleştirel bir roman olarak değerlendirilebilir. Roman, bireyin yaşadığı yabancılaşma ve tekinsizlik deneyimlerini yalnızca kişisel trajediler olarak değil, belirli toplumsal ilişkiler ve yapısal süreçler tarafından şekillendirilen olgular olarak ortaya koymakta; söz konusu koşulların hem toplumsal düzen hem de bu düzenin marjinalleştirdiği bireyler tarafından yeniden üretildiğini göstermektedir.

Kaynakça

Günday, Hakan. *Piç* (26. baskı). İstanbul: Doğan Kitap, 2015.

Marx, Karl, *Yabancılaşma* (3.baskı). Ankara: Sol Yayınları, 2007.

Etik Kurul Raporu: Bu çalışma için etik kurul raporu gerekliliği bulunmamaktadır.

Katkı oranı beyanı: %100

Çatışma beyanı: Makalede, herhangi bir kurum, kuruluş ve kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.
